

Etelä-Suomen liikennestrategia

Päivitetty 8.5.2024

 Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Päijät-Hämeen liitto
The Regional Council of Päijät-Häme

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

Johdanto

Väestörakenteen muutos muuttaa liikennekäyttäytymistä ja liikkumistottumuksia.

Globalisaatio ja kaupungistuminen muokkaavat liikkumis- ja kuljetustarpeita, matkoja ja liikkumista.

Yhden lähivuosien vaikeimmista haasteista aiheuttaa ilmastonmuutos. Liikenteen päästöt muodostavat noin viidenneksen kaikista Suomen kasvihuonekaasupäästöistä.

Etelä-Suomen liikennestrategia pyrkii vastaamaan perinteisten liikenteen ja logistiikan tarpeiden lisäksi myös hiilineutraaliustavoitteeseen liikenteen osalta.

Strategia on laadittu neljän maakunnan yhteisenä virkatyönä, johon osallistui useita maakuntien liittojen asiantuntijoita.

Strategiaan tehtiin virkatyönä päivitys loppuvuodesta 2023. Painopisteiden todettiin kuitenkin olevan edelleen ajan tasalla ja visioonkin oli tarpeen tehdä vain pieniä muutoksia. Keskeiset muutostarpeet liittyivät huoltovarmuuteen, kokonaisturvallisuuteen ja vihreään siirtymään.

Neljä maakuntaa

Uusimaa on Suomen suurin maakunta ja pääkaupunkiseutu Suomen ylivoimaisesti suurin taloudellinen ja hallinnollinen keskittymä. Uudellamaalla sijaitsee maan ainoa aidosti kansainvälinen lentoasema ja suurin tuontisatama sekä Euroopan vilkkain matkustajasatama. Pääkaupunkiseutu, Keski-Uusimaa ja osa Itä-Uuttamaata muodostavat Suomen voimakkaimmin kasvavan alueen. Lisäksi Uudellemaalle pendelöidään hyvin laajalta alueelta

Varsinais-Suomi on osa kasvavaa Etelä-Suomea ja Turun seutu on kautta vuosikymmenten ollut yksi maan kasvukeskuksista. Varsinais-Suomen ja Turun kaupunkiseudun rooli Suomen aluerakenteessa korostuu erityisesti porttina Skandinaviaan ja läntiseen Eurooppaan, hyvien meri- ja lentoliikenneyhteyksien solmupisteenä. Muuhun maahan Varsinais-Suomi kytkeytyy pääkaupunkiseudun, sisämaan ja rannikon suuntaisten pääyhteyksiensä kautta maanteitse ja rautateitse.

Päijät-Häme on uudistuneen teollisuuden ja palveluiden maakunta. Elintarviketeollisuus ja sähköisen liikenteen kasvu toimivat kansallisena veturina ja kasvattavat vientiä. LUT-yliopisto Lahdessa kasvattaa korkeakouluopiskelijoiden määrän 10 000 opiskelijaan vuoteen 2030 mennessä. Urheilussa maakunta on kansainvälinen osaamis- ja tapahtumakeskittymä. Maakuntaa halkovat Euroopan laajuiset TEN-T liikenneyhteydet. Parantuvat raideyhteydet kytkevät alueen entistä paremmin pääkaupunkiseudulle ja itäiseen Suomeen.

Kymenlaakso on globaalisti merkittävä logistiikkamaakunta pääkaupungin vaikutuspiirissä. Sen asema Suomen kokonaisturvallisuudessa, huoltovarmuuslogistiikan välittäjänä ja ulkomaankaupan keskeisenä toimijana on korostunut. HaminaKotka on Suomen suurin yleissatama ja Kouvolan rautatie- ja maantietermiinaali (RRT) toimii sen kanssa synergiaa. Kotkan ja Kouvolan väliset tie- ja ratayhteydet ovat ensisijaisen tärkeitä huoltovarmuuslogistiikalle, teollisuuden kuljetuksille ja sotilaalliselle liikkuvuudelle koko maan näkökulmasta.

”Puoli Suomea”

Neljän maakunnan alueella asuu
lähes puolet koko Suomen väestöstä

Työpaikkoja maakunnissa sijaitsee
lähes puolet koko Suomen työpaikkamäärästä

Neljän maakunnan alueella syntyy
yli puolet koko Suomen bruttokansantuotteesta

Kehitysnäkymät

Alueen asukasmäärä on kasvanut 16 % vuosina 2000–2022 ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan alueen väestömäärä kasvaa vuoteen 2040 mennessä 6,2 % eli yli 2,7 miljoonaan. Kasvu on viime vuosina keskittynyt kaupunkiseuduille ja monilla alueilla keskusten ulkopuolella asukasmäärä on kääntynyt laskuun.

Palvelutyöpaikkoja syntyy alueille, joissa väestön kasvu luo palveluille kysyntää. Monille yrityksille on tärkeää sijoittua muiden yritysten ja markkinoiden läheisyyteen. Samalla niille on tarjolla riittävästi osaavaa työvoimaa.

Teollisuustyöpaikkojen kokonaismäärä on vähentynyt Etelä-Suomessa, kun tuotantoa on siirretty muualle tai toimintaa supistettu. Teollisuudella ja sen kuljetuksilla on kuitenkin edelleen suuri ja paikoitellen jopa kasvava merkitys elinkeinoelämälle. Vihreän siirtymän hankkeet luovat uusia teollisuuden työpaikkoja.

Monipaikkaisuus sekoittaa asuin- ja työpaikan määritelmää.

Kestävä liikkuminen

Liikenteen päästöjen vähentäminen nykyisiin tavoitteisiin edellyttää useiden toimenpiteiden käyttöönottoa ja sektoreiden välistä yhteistyötä.

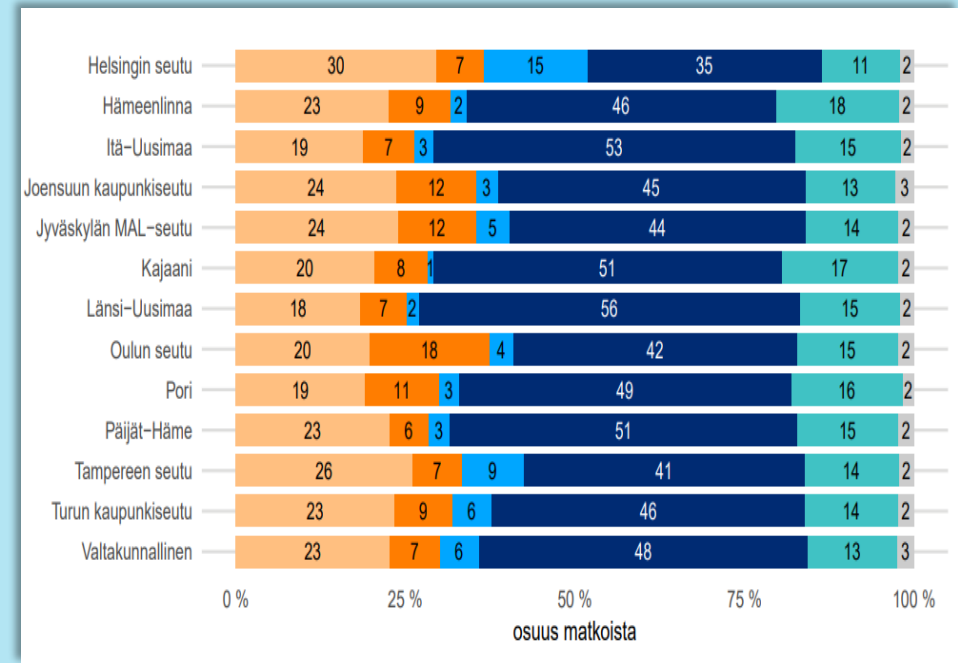
- joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edellytysten parantaminen
- ajoneuvojen käyttövoimamuutokset
- älykkäiden liikennepalvelujen kehittäminen
- tieliikenteen hinnoittelu
- autojen yhteiskäyttö, kyytien jakaminen
- hyvät liityntäpysäköintiratkaisut

Valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen (HLT2021) mukaan matkasuoritteet ovat yleensä sitä korkeammat, mitä harvempaa alueen asutus on.

Joukkoliikenne tarjoaa suurimmilla kaupunkiseuduilla varteenotettavan vaihtoehdon henkilöauton käytölle.

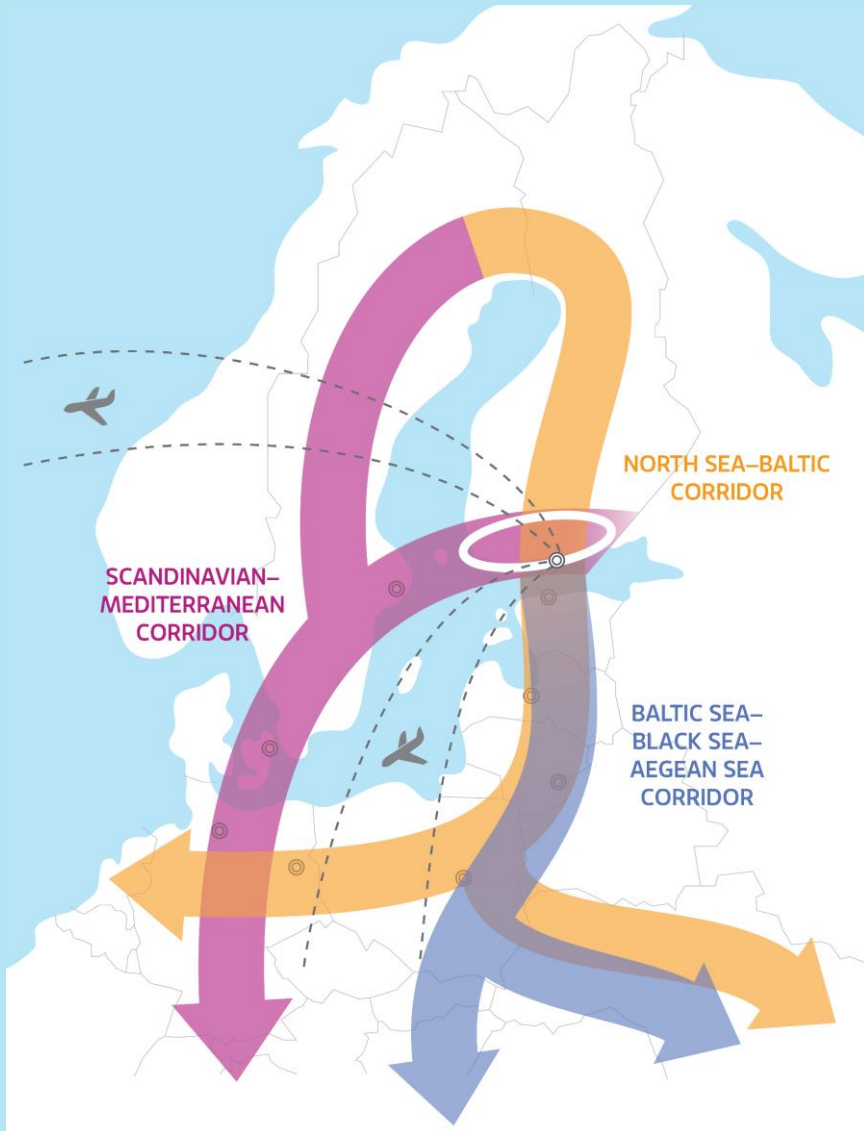
Pienillä kaupunkiseuduilla ja haja-asutusalueilla merkittävimmät vaikutusmahdollisuudet ovat liikkumispalveluilla ja henkilöauton kestävillä käyttötavoilla.

Pienemmissä keskuksissa päivittäiset matkat ovat verrattain lyhyitä, joten niistä on mahdollista tehdä ainakin osa kävellen tai pyöräillen.

Lähde: HLT2021

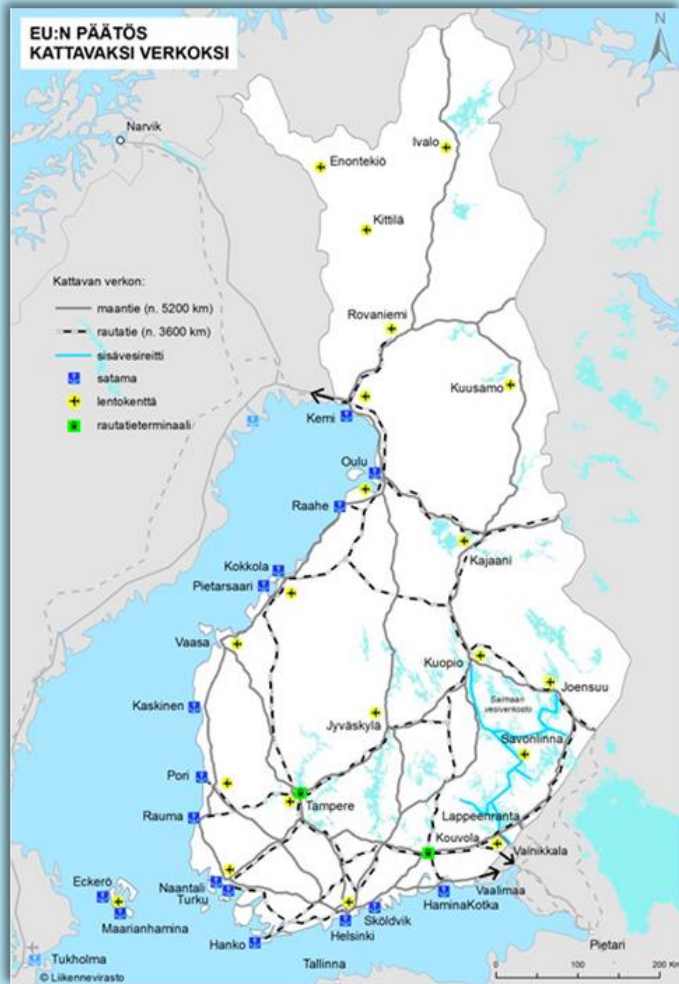
Kansainvälinen saavutettavuus

Kansainvälisesti katsottuna kaikki neljä maakuntaa sijaitsevat Skandinavian–Välimeren TEN-T -ydinverkkokäytävällä. Tämä käytävä risteää Uudellamaalla Pohjanmeren–Itämeren TEN-T -ydinverkkokäytävän kanssa.

Helsinki-Vantaan ja Turun lentoasemat, satamat sekä päätiet ja -radat linkittävät Etelä-Suomen osaksi kansainvälistä kehityskäytäväverkostoa. Neljän maakunnan alueella on useita kansainvälisten kuljetusten solmukohtia, joten tuonnin ja viennin turvaaminen on koko maan kansainvälisen kaupan kannalta avainasemassa.

Valtakunnallinen saavutettavuus

Päätiet ja radat yhdistävät valtakunnan eri osia ja tärkeimpiä kansainvälisiä yhteyksiä.

Vilkasliikenteiset liikenneväylät ovat kaikkialla Suomessa pääosin hyvässä kunnossa. Etelä-Suomessa haasteena on kuitenkin pääteiden ruuhkaisuuden kasvaminen etenkin suurten kaupunkien sisääntuloväylillä ja kehäteillä.

Liikenneverkkojen keskeiset haasteet liittyvät olemassa olevien verkkojen ylläpidon riittävään rahoitukseen, korjausvelan hallintaan sekä mm. ilmastonmuutoksen tuomien vaurioiden hallintaan.

Valtakunnallisten kehityskäytävien lisäksi Etelä-Suomessa on useita maakunnallisesti merkittäviä kehityskäytäviä, jotka tukeutuvat kantateihin tai alemman luokan maanteihin.

Hankeyhtiöt suunnittelevat linjauksia Espoo-Turku (Länsirata), Pasila-lentoasema (Lentorata) ja Kerava-Porvoo-Kouvola (Itärata)

Joukkoliikenne

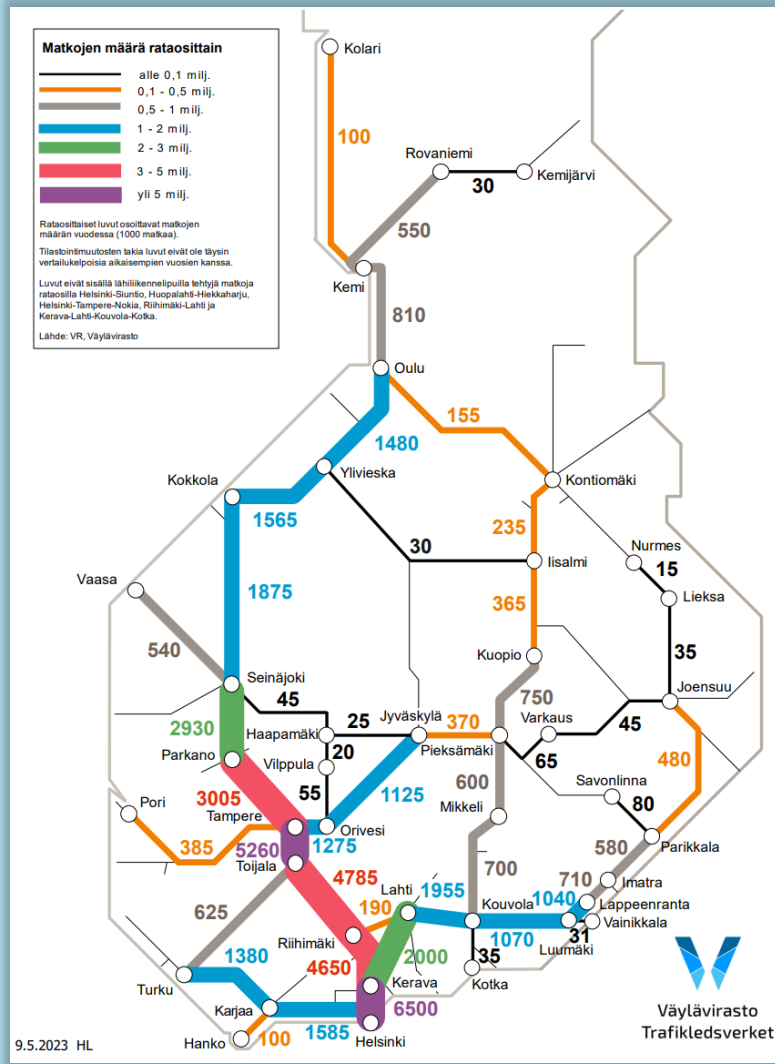
Joukkoliikenteen tukemisella parannetaan sekä arjen sujuvuutta että työvoiman liikkuvuutta kaupunkiseuduilla. Joukkoliikenne voidaan jakaa kahteen hyvin eriluonteiseen ryhmään: päivittäistä liikkumista palvelevaan paikalliseen ja seudulliseen liikenteeseen sekä valtakunnalliseen liikenteeseen.

Paikallinen ja seudullinen joukkoliikenne palvelee lähinnä päivittäiseen liikkumiseen kuuluvia työ-, koulu-, opiskelu- ja asiointimatkoja sekä lyhyitä vapaa-ajan matkoja.

Valtakunnallinen joukkoliikenne yhdistää suuria kaupunkiseutuja toisiinsa ja palvelee lähinnä työasia- ja vapaa-ajan matkoja. Toimivien matkaketjujen kannalta on tärkeää, että valtakunnalliseen joukkoliikenteeseen on helppo liittyä matkan molemmissa päissä.

Kaupunkiseuduilla tulee huolehtia paikallisen ja seudullisen joukkoliikenteen ja valtakunnallisen joukkoliikenteen välisistä vaihtomahdollisuuksista sekä polkupyörien liityntäpysäköinnistä. Harvemman asutuksen alueilla tulee edistää lisäksi liityntäpysäköintiä henkilöautoille.

Joukkoliikenne

Junaliikenteen matkustajamäärät ovat suurimmat Etelä-Suomen neljän maakunnan alueella sekä pääradalla

Maanteillä kulkevan joukkoliikenteen matkustajamääriä ei ole saatavilla, mutta joukkoliikenne on yleensä tiheintä kaupunkiseuduilla sekä valtateillä ja kantateillä. Viime vuosina vuoromäärät ovat monin paikoin vähentyneet.

Riittävä palvelutaso tulee varmistaa maakuntakeskusten ja pääkaupunkiseudun välisillä joukkoliikenneyhteyksillä.

Tavaraliikenne

Helsingin, Tampereen ja Turun muodostaman kasvukolmion alueella on muuhun maahan verrattuna hyvin vahvat ja monipuoliset kuljetusvirrat. Itärajan ylittävien kuljetusten määrän voimakkaasta laskusta huolimatta rautatiekuljetusten määrä on edelleen suurin Kaakkois-Suomessa.

Tavaraliikenteen toimivuudella on ratkaiseva merkitys sekä teollisuuden toimintaedellytysten että suomalaisten huoltovarmuuden varmistamisessa.

Koko Suomen ulkomaankaupan viennistä noin 90 % ja tuonnista noin 80 % kuljetetaan meritse. Etelä-Suomen satamien osuus tuonnista on liki 70 % ja viennistä yli 70 %. Satamissa on vielä runsaasti vapaata kapasiteettia, mutta niiden maayhteyksissä on kehitettävää.

Rautatiekuljetuksilla on tuonnissa noin 10 % osuus ja vastaavasti maantiekuljetuksilla on viennissä hieman alle 10 % osuus.

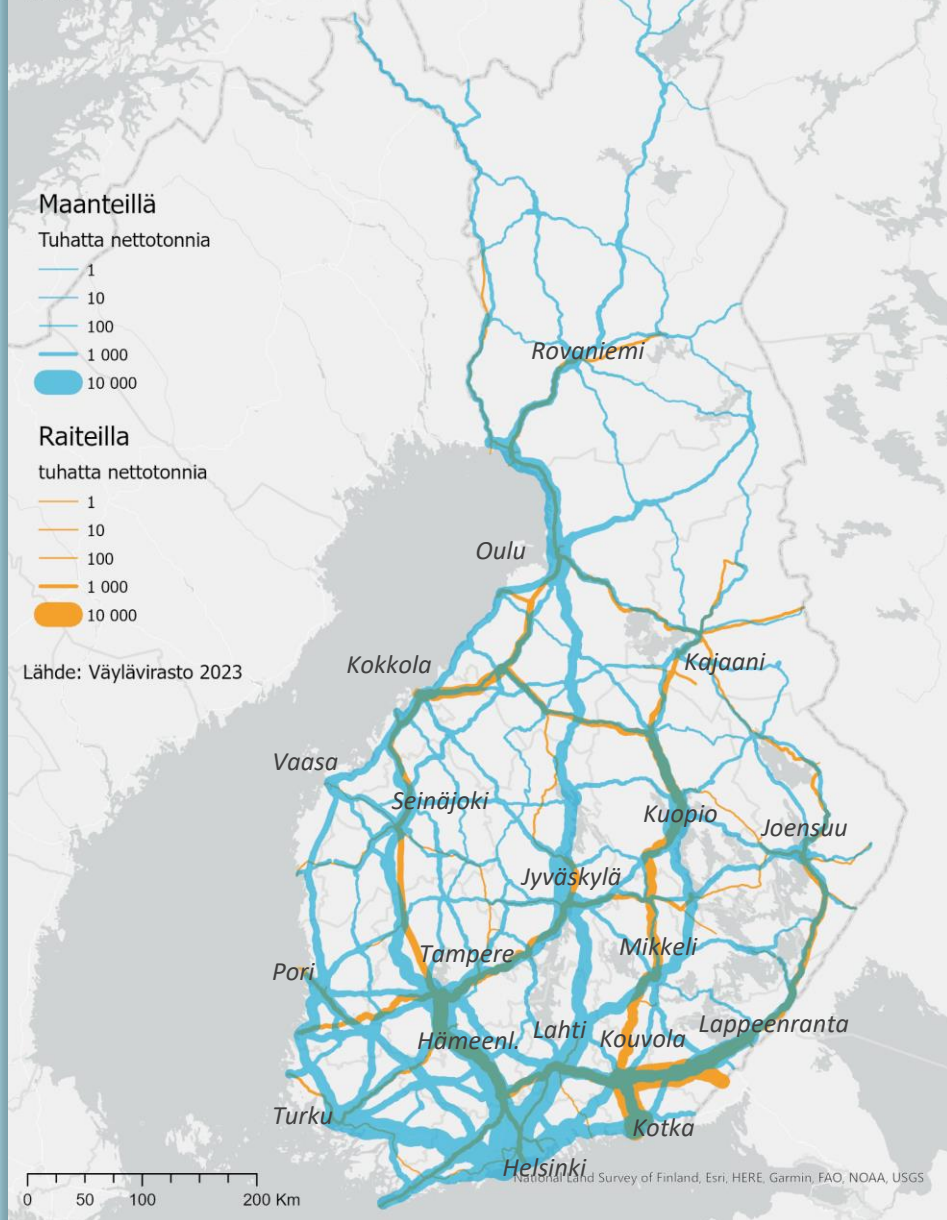
Tavaraliikenne

Suomen suurimmat satamat ja kuljetusvirrat sijaitsevat neljän Etelä-Suomen maakunnan alueella

2022	Ulkomaan tavaraliikenne (tuhatta tonnia)			Ulkomaan konttiliikenne (tuhatta tonnia)			Kauttakulku (tuhatta tonnia)		
	Tuonti	Vienti	Yht.	Tuonti	Vienti	Yht.	Tuonti	Vienti	Yht.
HaminaKotka	4659	10516	15175	714	3481	4196	3507	367	3874
Sköldvik	13224	7465	20688	0	0	0	0	0	0
Helsinki	7334	7719	15052	1598	2170	3768	14	17	31
Hanko	2250	2894	5144	353	250	603	260	137	397
Rauma	1311	3036	4347	516	1214	1730			
Raahe	4935	795	5730		1	1			
Pori	2783	1604	4387		3	3	410		410
Kokkola	1721	2060	3781	90	37	127	361		361
Tornio	1795	1294	3089	160	149	309			
Naantali	1775	1419	3195				56		56
Uusikaupunki	909	1380	2289	18	9	27			
Turku	976	1008	1984	9	28	37	4	7	11
Inkoo	1179	760	1939						
Oulu	681	883	1564	122	177	299			
Vaasa	942	238	1180						

Lähde: Tilastokeskus

TAVARAKULJETUKSET MAANTEILLÄ JA RAITEILLA V. 2022

Maanteiden kuljetusmäärät on arvioitu raskaan liikenteen KAVL:in perusteella

Liikennejärjestelmä muutoksessa

Fossiilisesta energiasta irtautuminen vaatii uutta ajattelua. Uusille liikenteen palveluille ja toimintamalleille tulee luoda edellytyksiä. Kehittämistyössä tulee varautua käyttövoimien murrokseen sekä meri-, tie- että lentoliikenteen sektoreilla.

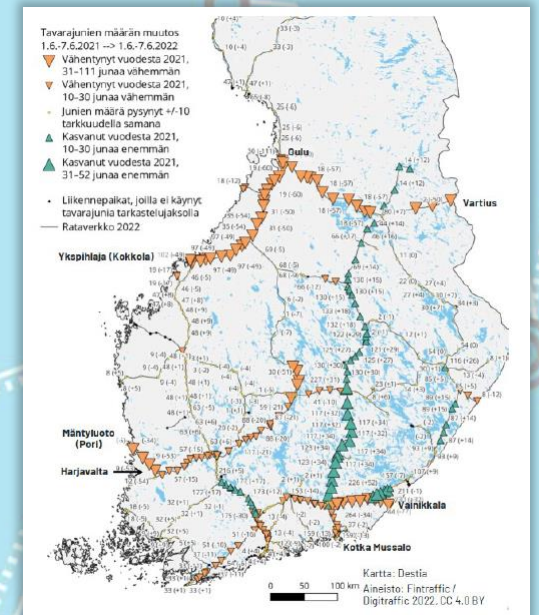
Maailmanpoliittinen tilanne ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut toimintaympäristön radikaalin muutoksen. Talouspakotteet sekä muuttunut rajadynamiikka muuttavat liikkumisvirtoja. Liikenteen infrahankkeiden kustannukset ovat nousseet merkittävästi.

Kriiseistä johtuvaan epävarmuuteen on varauduttava kaikissa Etelä-Suomen suurissa satamissa. Itärajan muuttunut dynamiikka kohdistaa katseen myös alueen huoltovarmuuteen sekä alueellisen sotilaallisen liikkuvuuden vahvistamiseen.

Alueen elinkeinoelämän on sopeuduttava mm. rajadynamiikan muutokseen. Lisääntynyt kotimainen raakapuun hankinta sekä energiatuotanto siirtävät kuljetusvirtoja kotimaiselle väylä- ja raideverkolle.

Ihmisten päivittäiset liikkumistavat ja -tarpeet ovat koronapandemian myötä muuttuneet.

Nato-jäsenyys vaikuttaa sotilaallisen liikkuvuuden tarpeisiin.

Neljän maakunnan strategia

Etelä-Suomen liikennestrategia koostuu kolmesta visiosta ja liikennejärjestelmän kehittämisen strategisista painopisteistä:

- Aluerakennevisio
- Joukkoliikennejärjestelmävisio
- Logistiikkajärjestelmävisio
- Liikennejärjestelmän kehittämisen strategiset painopisteet

Neljän maakunnan rakennevisio

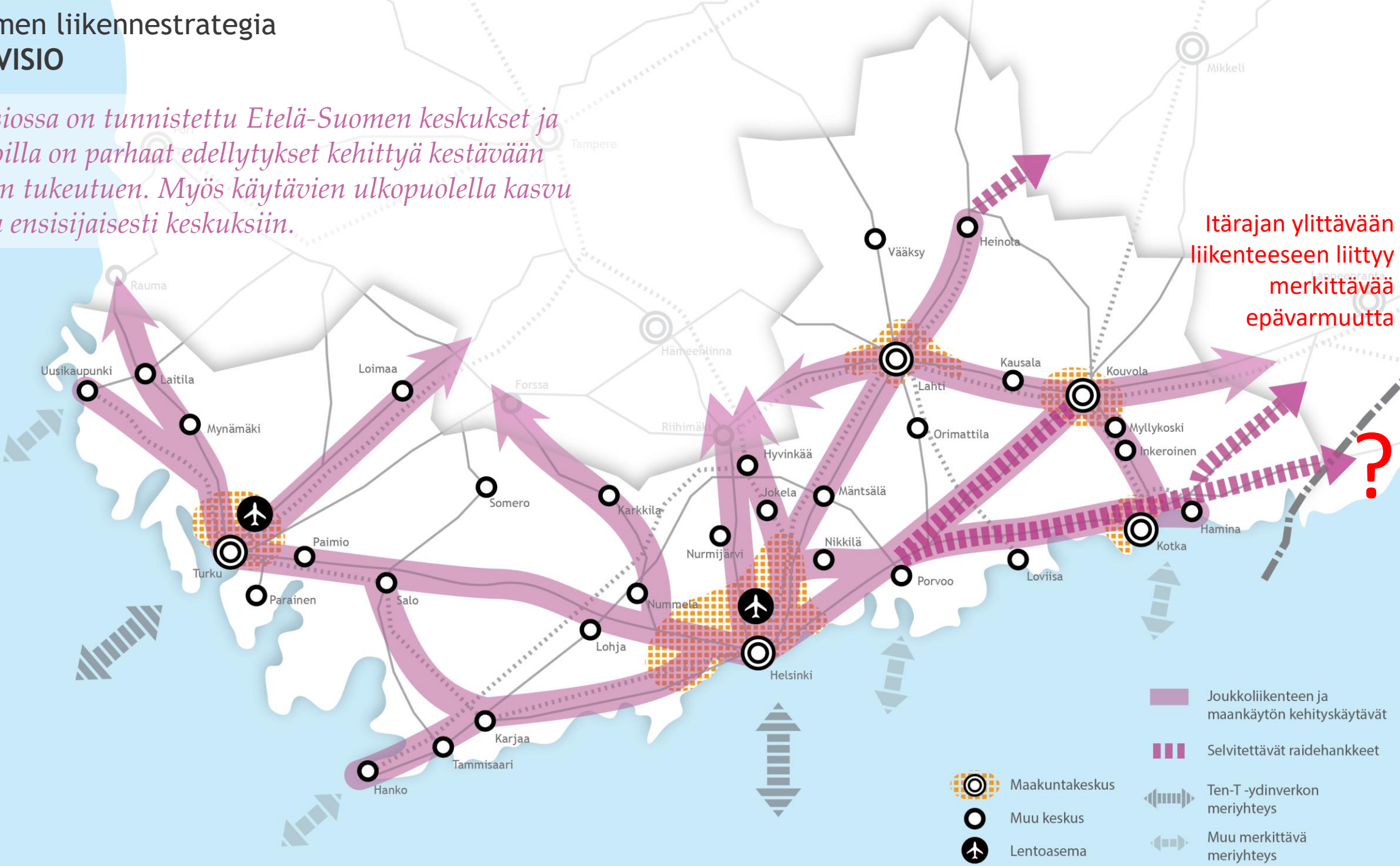
Aluerakenteen visiokartan käytävät kuvaavat nykyisiä tai tulevia erityisen hyvän joukkoliikenteen käytäviä, joiden varteen on kehittynyt ympäröiviä alueita tiiviimmin asutusta ja työpaikkoja. Maakuntakeskuksen ja sen alakeskusten muodostamat kaupunkiseudut on esitetty likimääräisinä oranssilla rasterilla. Kartalla on esitetty myös suuret ja monipuoliset keskukset. Näissä keskuksissa on vähintään noin 5 000 asukasta, vähintään noin 1 000 työpaikkaa. Lisäksi ne ovat suurin piirtein omavaraisia kaupallisten palveluiden suhteen. Violetilla katkoviivalla on kuvattu toistaiseksi ratkaisematta olevaa idän suunnan rataratkaisua. Käytävien lisäksi aluerakennekartassa on esitetty kaksipäisillä nuolilla TEN-T ydinverkkokäytävien meritse kulkevat osuudet ja kattavan verkon satamista lähtevät yhteydet.

Kestävän liikenteen järjestämisen kannalta on välttämätöntä, että alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään olemassa olevien keskusten sekä nykyisten tai tulevien joukkoliikennepalveluiden yhteyteen. Myös alueilla, joissa ei ole kasvua, tulee hyödyntää ensisijaisesti olemassa olevaa infrastruktuuria ja tukea näin sen ja sitä käyttävien palveluiden säilymistä. Tavoitteena tulee olla kasvun ohjaaminen ensisijaisesti visiossa esitetyille kaupunkiseuduille ja suurempiin keskuksiin. Näiden ulkopuolella uusi rakentaminen tulisi kohdistaa kaupunkiseutujen välisillä joukkoliikennekäytävillä sijaitsevien joukkoliikenteen solmukohtien sekä olemassa olevien keskusten yhteyteen.

Etelä-Suomen liikennestrategia RAKENNEVISIO

Rakennevisiossa on tunnistettu Etelä-Suomen keskuksat ja käytävät, joilla on parhaat edellytykset kehittyä kestäväan liikenteeseen tukeutuen. Myös käytävien ulkopuolella kasvu tulee ohjata ensisijaisesti keskuksiin.

Itärajan ylittävään liikenteeseen liittyy merkittävää epävarmuutta

- Joukkoliikenteen ja maankäytön kehityskäytävät
- Selvitettävät raidehankkeet
- Maakuntakeskus
- Muu keskus
- Lentoasema
- Ten-T -ydinverkon meriyhteys
- Muu merkittävä meriyhteys

Neljän maakunnan joukkoliikennejärjestelmävisio

Joukkoliikennejärjestelmän visiokartassa on esitetty tavoiteltava valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä joukkoliikennejärjestelmä neljän maakunnan alueella. Joukkoliikennejärjestelmä muodostuu solmuista ja käytävistä.

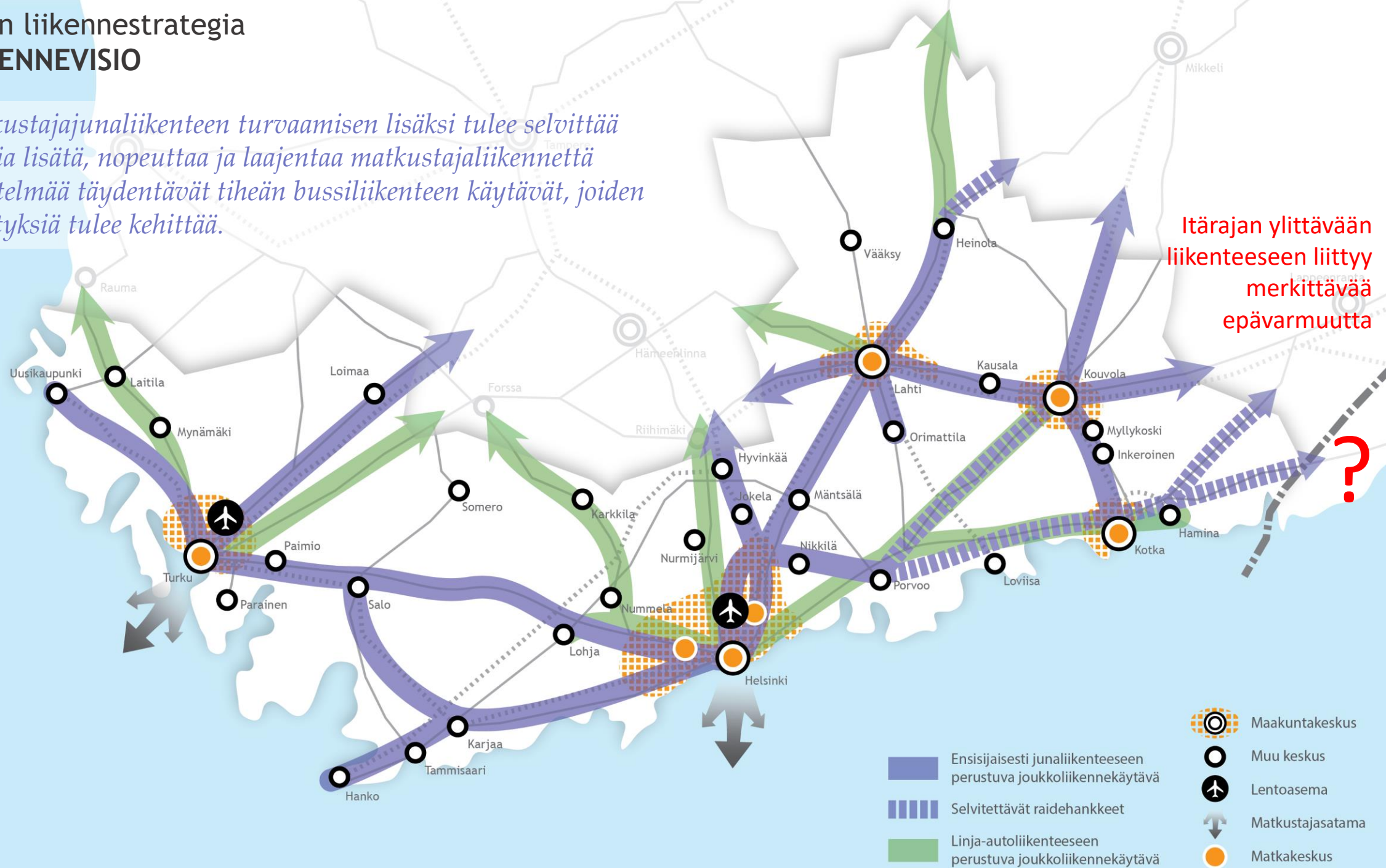
Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviksi joukkoliikennekäytäviksi määritellään neljän maakunnan alueella raideliikenteeseen tukeutuvat käytävät sekä käytävät, joita palvelee riittävän tiheä linja-autoliikenne. Violetilla on esitetty käytävät, jotka perustuvat ennen kaikkea junaliikenteeseen. Näillä käytävillä voi olla ja yleensä onkin junaliikenteen lisäksi myös bussiliikennettä. Vihreällä on esitetty käytävät, jotka perustuvat bussiliikenteeseen. Violetilla katkoviivalla on esitetty käytävät, joissa siirtymistä ensisijaisesti junaliikenteeseen selvitetään.

Valtakunnallisen ja maakunnallisen joukkoliikennejärjestelmän solmukohtia ovat matkakeskukset, lentoasemat, matkustajasatamat, rautatieasemat ja linja-autoasemat sekä vähintään maakunnallisesti merkittävät vaihtopaikat ja liityntäpysäköintialueet. Vähintään maakunnallisesti merkittäviä ovat ne joukkoliikenteen vaihtopaikat, jotka osuvat valtakunnallisten ja maakunnallisesti merkittävien joukkoliikennekäytävien risteyskohtiin. Vähintään maakunnallisesti merkittäviä ovat ne liityntäpysäköintialueet, jotka ovat merkittäviä liityttäessä säteittäisiin joukkoliikennekäytäviin. Merkittäväksi alueen tekee sen riittävä koko, hyvä joukkoliikennetarjonta ja hyvä saavutettavuus sisääntuloväyliltä. Solmupisteistä on esitetty kartalla matkakeskukset sekä henkilöliikenteen satamat ja lentoasemat. Tätä alempitason vaihtopaikkoja tai liityntäpysäköintialueita ei ole esitetty.

Etelä-Suomen liikennestrategia

JOUKKOLIIKENNEVISIO

Nykyisen matkustajajunaliikenteen turvaamisen lisäksi tulee selvittää mahdollisuuksia lisätä, nopeuttaa ja laajentaa matkustajaliikennettä raiteilla. Järjestelmää täydentävät tiheän bussiliikenteen käytävät, joiden toimintaedellytyksiä tulee kehittää.

Neljän maakunnan logistiikkajärjestelmävisio

Logistiikkajärjestelmän visiokartassa on esitelty valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä logistiikkajärjestelmä neljän maakunnan alueella. Logistiikkajärjestelmä koostuu merkittävimmistä logistiikkakäytävistä ja logistiikan solmukohtista.

Logistiikkakäytävä voi muodostua yhdestä tai useammasta väylästä, jolla tavaraliikenteen toimintaedellytykset tulee ottaa erityisesti huomioon. Käytävälle keskittyy tavaraliikenteen lisäksi alan työpaikkoja ja tuotantoa. Käytävä voi sisältää valtatie, kantatie, rautatie tai useampia näistä. Runsaasti raskasta liikennettä tuottavat toiminnot tulisi sijoittaa ensisijaisesti logistiikkakäytävälle.

Logistiikan solmukohtia ovat satamat, lentoasemat ja Kouvolan RRT-hanke. Raskaan teollisuuden keskittymät ja suuret logistiikkavyöhykkeet voivat sisältää yhden tai useampia merkittäviä logistiikan solmukohtia. Vaikka monet solmukohtat sisältävät raskaan liikenteen pysäköintialueita, toimiva logistiikkajärjestelmä edellyttää myös raskaan liikenteen palvelualueita.

Satamista on esitetty ne, joissa on säännöllistä laivaliikennettä ja joiden vaikutus ulottuu lähialuetta laajemmalle. Joitain lähekkäin olevia satamia on yhdistetty yhdeksi symboliksi (esim. Hangon satamat, Helsingin keskustan satamat ja Turun seudun satamat).

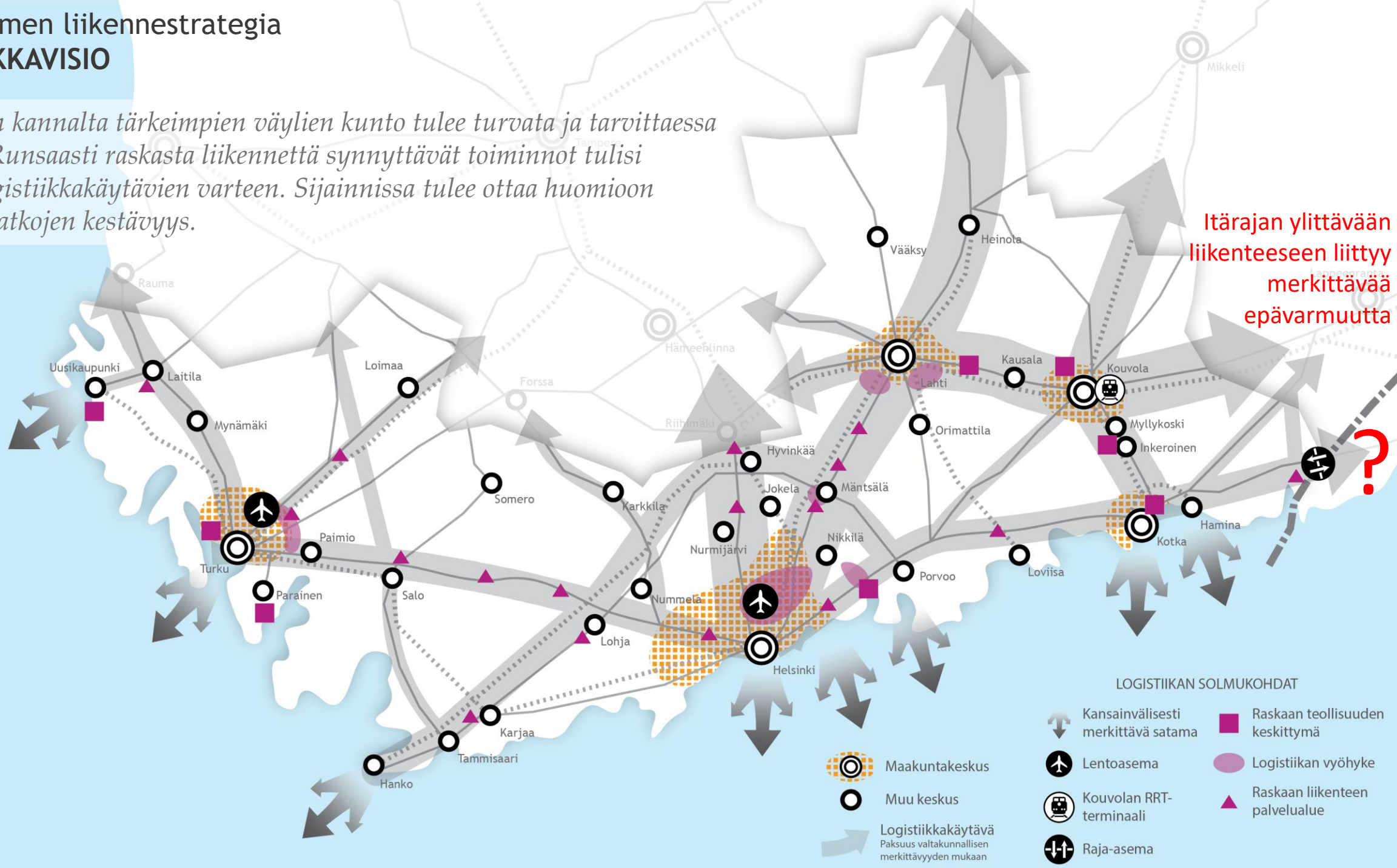
Kartassa esitettyjen logistiikkakäytävien lisäksi on useita maakunnallisesti merkittäviä logistiikkakäytäviä. Kaupunkiseutujen kehä- ja ohikulkutiet ovat olennainen osa logistiikkakäytäviä, vaikka eivät mittakaavan vuoksi näy visiokartassa.

Etelä-Suomen liikennestrategia

LOGISTIIKKA-VISIO

Kuljetusten kannalta tärkeimpien väylien kunto tulee turvata ja tarvittaessa parantaa. Runsaasti raskasta liikennettä synnyttävät toiminnot tulisi sijoittaa logistiikkakäytävien varteen. Sijainnissa tulee ottaa huomioon myös työmatkojen kestävyys.

Itärajan ylittävään liikenteeseen liittyy merkittävää epävarmuutta

- LOGISTIIKAN SOLMUKOHDAT**
- Kansainvälisesti merkittävä satama
  - Lentoasema
  - Kouvolan RRT-terminaali
  - Raja-asema
  - Raskaan teollisuuden keskittymä
  - Logistiikan vyöhyke
  - Raskaan liikenteen palvelualue
  - Maakuntakeskus
  - Muu keskus
  - Logistiikkakäytävä Paksuus valtakunnallisen merkittävyyden mukaan

Strategiset painopisteet

Keskeisimmät linjaukset Etelä-Suomen liikennejärjestelmätilylle

- 1) Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestävää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä
- 2) Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä
- 3) Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee
- 4) Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävä maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan
- 5) Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita
- 6) Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä

Näiden lisäksi tunnistetaan kasvanut tarve kiinnittää huomiota huoltovarmuuteen sekä kokonaisturvallisuuden ja vihreän siirtymän kehittämistarpeisiin.

Strategian vaikutukset

Strategian vaikutuksia on arvioitu peilaamalla sen kolmea visiota sekä kehittämisen strategisia painopisteitä parhaillaan päivitettävänä olevan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kolmeen tavoitteeseen.

1. Kestävyys
2. Saavutettavuus
3. Tehokkuus

Tavoite 1: Kestävyys

”Ihmisten mahdollisuudet valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranevat – erityisesti kaupunkiseuduilla.”

	Arvio
Rakennevisio	Kun maankäyttöä ohjataan ensisijaisesti kestävä liikenteen käytäviin ja keskuksiin, yhä useampi pystyy halutessaan valitsemaan jonkin kestävä kulkutavan päivittäisessä liikkumisessaan. Myös joukkoliikenteen kehittämisen edellytykset paranevat. Käytävien risteyskohdissa sijaitsevilla kaupunkiseuduilla vaikutus on erityisen suuri.
Joukkoliikennejärjestelmävisio	Raideliikenteen kehittäminen sekä joukkoliikenteen solmukohtien ja bussiliikenteen toimintaedellytysten parantaminen lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta.
Logistiikkajärjestelmävisio	Tuotannon ja logistiikan keskittäminen logistiikkakäytävälle parantaa työntekijöiden mahdollisuuksia käyttää kestävämpiä liikkumismuotoja.
Strategiset painopisteet	<p>Käyttäjälähtöisten matkaketjujen ja kestävä liikenteen edistämällä, maankäytön suunnittelulla ja tietoliikenneyhteyksien kehittämällä voidaan vähentää henkilöautoliikenteen määrää.</p> <p>Kestävä maankäytön ja saavutettavuuden ehdoilla tehty rataverkon lisääminen sekä tieverkon kehittäminen ensisijaisesti joukkoliikennepalveluiden tarpeiden mukaisesti parantavat asukkaiden mahdollisuuksia valita kestäviä liikkumismuotoja. Kuljetusten tarpeista lähtevä tieverkon kehittäminen saattaa toisaalta lisätä myös henkilöautoilun houkuttelevuutta.</p> <p>Nopeasti toteutettavilla pienillä parannustoimenpiteillä voidaan poistaa nopeasti kestävien liikkumismuotojen pullonkauloja ja parantaa kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta.</p>

Tavoite 2: Saavutettavuus

”Liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin.”

	Arvio
Rakennevisio	Keskusten välisten joukkoliikenneyhteyksien kehittämisen edellytykset paranevat, kun maankäyttöä ohjataan ensisijaisesti kestävästi liikenteen käytäviin ja keskuksiin. Tämä parantaa joukkoliikenteen houkuttelevuutta myös pidemmillä työmatkoilla sekä laajentaa ja yhdistää työssäkäyntialueita.
Joukkoliikennejärjestelmävisio	Raideliikenteen kehittäminen sekä joukkoliikenteen solmukohtien ja bussiliikenteen toimintaedellytysten parantaminen lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta. Sujuvamat matkaketjut parantavat myös keskusten välistä ja ylimaakunnallista saavutettavuutta. Liityntäpysäköinnin kehittäminen parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta. Lentoasemien ja henkilöliikennesatamien saavutettavuus paranee.
Logistiikkajärjestelmävisio	Logistiikkakäytävät muodostavien väylien hyvä kunnossapito parantaa elinkeinoelämän kuljetusten ennakoitavuutta ja turvallisuutta. Tuotannon ja logistiikan keskittäminen logistiikkakäytävälle parantaa niiden saavutettavuutta myös työmatkojen osalta.
Strategiset painopisteet	<p>Käyttäjälähtöiset matka- ja kuljetusetjut parantavat myös valtakunnallista saavutettavuutta.</p> <p>Kansainvälisten liikenneyhteyksien kehittäminen sekä lentoasemien, satamien ja muiden logistiikan solmukohtien toimintaedellytysten turvaaminen ovat välttämättömiä useille elinkeinoille. Lentoyhteydet parantavat myös Etelä- ja Pohjois-Suomen välistä saavutettavuutta.</p> <p>Tie- ja rataverkon ylläpitäminen sekä oikein kohdistettu kehittäminen ja korjausvelan vähentäminen parantavat koko Suomen saavutettavuutta sekä elinkeinojen toimintaedellytyksiä.</p> <p>Pienillä parannustoimenpiteillä voidaan nopeasti poistaa saavutettavuutta heikentäviä pullonkauloja ja vähentää liikenteen asumiselle aiheuttamia haittoja.</p> <p>EU-rahoituksen avulla parannettavat kansainväliset yhteydet hyödyttävät myös valtakunnallista saavutettavuutta.</p>

Tavoite 3: Tehokkuus

”Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.”

	Arvio
Rakennevisio	Kun maankäyttöä ohjataan ensisijaisesti kestävän liikenteen käytäviin ja keskuksiin, liikkumisen ja liikennejärjestelmän kunnossapidon kustannukset pienenevät.
Joukkoliikennejärjestelmävisio	Joukkoliikennekäytävien kehittäminen lyhentää matka-aikoja ja vähentää näin liikenteen järjestäjille ja matkustajille aiheutuvia kustannuksia.
Logistiikkajärjestelmävisio	Runsaasti raskasta liikennettä tuottavien toimintojen keskittämällä logistiikkakäytävälle voidaan tehostaa väyläverkon kunnossapidon kustannuksia sekä vähentää raskaan liikenteen asutukselle aiheuttamia haittoja.
Strategiset painopisteet	<p>Maankäytön suunnittelulla ja tietoliikenneyhteyksien kehittämisellä voidaan vähentää liikennesuoritetta. Tämä vähentää osaltaan fyysisen liikennejärjestelmän kunnossapidon ja kehittämisen kustannuksia.</p> <p>Lentoasemien, satamien ja muiden logistiikan solmukohtien toimintaedellytysten varmistaminen vähentää kuljetuksista aiheutuvia kustannuksia.</p> <p>Olemassa olevan infran täysimääräinen hyödyntäminen vähentää tarvetta uusiin investointeihin. Tie- ja rataverkkojen hyvä ylläpito ja korjausvelan väheneminen lisäävät kuljetusten ennakoitavuutta ja nopeutta. Säästöt hyödyttävät sekä logistiikkayrityksiä että elinkeinoelämää laajemmin.</p> <p>Rataverkon ja tieverkon kehittämisen oikea kohdentaminen vähentää investointikuluja ja viivytyksistä kuljetuksille aiheutuvia kustannuksia.</p> <p>Pienillä parannustoimilla voidaan kehittää liikennejärjestelmää nopeasti ja kustannustehokkaasti.</p> <p>EU-rahoituksen hyödyntäminen TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä vähentää kansallisen rahoituksen tarvetta.</p>

Liite 1: Strategian toteuttaminen

Seuraavassa on lueteltu alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa, liikennestrategioissa ja maakuntakaavoissa olevia infrahankkeita, jotka sijoittuvat strategiassa tunnistetuille käytäville ja ovat strategisten painopisteiden mukaisia.

Nämä valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan esitettävät toimenpiteet on jaettu suunnitteluvalmiuden perusteella 12 vuoden sisällä toteutettaviin, suunniteltaviin ja selvitystä tai esisuunnittelua edellyttäviin

Infrahankkeiden ja maankäytön suunnittelun lisäksi on olemassa lukuisia strategisten painopisteiden mukaisia välttämättömiä toimenpiteitä, kuten matkaketjujen, yhtenäisten lippujärjestelmien ja viestintäverkkojen kehittäminen.

Näitä toimenpiteitä käsitellään maakunnallisissa ja seudullisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.

Kansainväliset yhteydet

Suomen kansainväliset yhteydet ovat aivan pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta meri- ja ilmaliikenteen varassa.

Venäjän hyökkäyssodan myötä muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa alueella nähdään erityisen tärkeänä huolehtia elinkeinoelämälle kriittisistä ja maan huoltovarmuuden edellyttämistä satama- ja meriyhteyksistä Etelä-Suomen ja Euroopan välillä. Esimerkiksi rakenteilla olevan Rail Baltican tuoma parannus Keski- ja Itä-Euroopan yhteyksiin tulee hyödyntää.

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko-verkko	Logistiikka	Joukko-liikenne	Muu	
Satamien ja niiden tie- ja raideyhteyksien ¹⁾ kehittäminen	suunnittelu ja toteutus	X	X	X	X	Elinkeinoelämän kilpailukyky, huoltovarmuus
Meriliikenteen turvaaminen ja kehittäminen			X	X	X	Ydinverkkokäytävien jatkuvuus, elinkeinoelämän kilpailukyky, huoltovarmuus
Lentokenttien toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaaminen			X	X	X	Elinkeinoelämän kilpailukyky
Raidehankkeet Etelä-Suomen alueella		X		X	X	Edistävät kansainvälistä ja kansallista saavutettavuutta mm. Lentoasema ja satama yhteydet suurimmasta osasta Suomea
Tallinna-tunnelin suunnittelun jatkaminen	suunnittelu		X	X		

1) Satamien tie- ja raideyhteydet / takamaayhteydet on kuvattu tarkemmin käytäväkohtaisissa dioissa.

Strateginen painopiste	Tunnistetut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tallinna-tunnelin suunnittelun jatkaminen 2. Satamien ja niiden tie- ja raideyhteyksien sekä laivaliikenteen kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Helsingin ja Tallinnan välisen yhteyden parantamista koskevat suunnitelmat edistävät laiva- ja lentomatkoja ja -kuljetuksia junaliikenteellä korvaavan hankkeen toteutumista. Tällä on myönteisiä ilmastovaikutuksia. 2. Raideyhteydet vähentävät maantieliikennettä satamiin.
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tallinna-tunnelin suunnittelun jatkaminen 2. Satamien ja niiden tie- ja raideyhteyksien sekä laivaliikenteen kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Helsingin ja Tallinnan välisen yhteyden parantamista koskevat suunnitelmat edistävät kiinteän raideyhteyden toteuttamista Baltiaan ja Keski-Eurooppaan sekä Helsinki-Vantaan ja Ülemisten lentoasemien välille. 2. Kuljetusten ja matkojen sujuvuus paranee, satamien saavutettavuus paranee.
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<i>Ei olemassa olevia väyliä</i>	<i>Ei vaikutuksia</i>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävän maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Satamien ja niiden tie- ja raideyhteyksien sekä laivaliikenteen kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Satamien saavutettavuus paranee.
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<ol style="list-style-type: none"> 1. Satamien ja niiden tie- ja raideyhteyksien sekä laivaliikenteen kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuljetusten pullonkaulat vähenevät
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<ol style="list-style-type: none"> 1. EU-rahoituksen haku TEN-T-ydinverkkokäytävien hankkeisiin 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kansallisen rahoituksen tarve pienenee

Useita käytäviä koskevat toimenpiteet

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Nykyisten teiden ja ratojen korjausvelan vähentäminen	toteutus	X	X	X	X	Mm. liikenneturvallisuuden parantaminen
Pisara+ tai muu tapa lisätä Pasila-Helsinki kapasiteettia	toteutus			X		
Nykyisten ratojen kehittäminen	suunnittelu, toteutus		X	X	X	Mm. turvallisuuden parantaminen ja kapasiteetin lisääminen
Rautateiden kulunvalvonnan kehittäminen	suunnittelu, toteutus, rakentaminen		X	X		
Ratojen avaaminen henkilöliikenteelle	selvitys, esisuunnittelu			X		Etelä-Suomen taajamaliikenteen ostosopimuksen uudistaminen (esim. Turku-Uusikaupunki, Turku-Toijala-Tampere, Orimattila-Lahti-Heinola, Kerava-Nikkilä)
Idän suunnan ratayhteyksien suunnittelu ja kehittäminen	Selvitys, esisuunnittelu, suunnittelu		(X)	X		Radat voivat linjauksesta riippuen tuottaa myös logistisia hyötyjä. Idän käytävät etenevät eri vaiheissa.
Raskaan liikenteen levähdysalueiden kehittäminen	selvitys, suunnittelu, toteutus		X			

Strateginen painopiste	Tunnistettut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nykyisten teiden ja ratojen korjausvelan vähentäminen 2. Pisara+ -kokonaisuuden toteutus 3. Ratojen avaaminen henkilöliikenteelle 4. Idän suunnan ratakäytävien kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liikenneturvallisuus paranee ja liikenteen haitat vähenevät 2. Junaliikenteen lisääminen tulee mahdolliseksi 3. Joukkoliikenteen kestävyys paranee 4. Itä-Suomen saavutettavuus junalla paranee.
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Idän suunnan ratakäytävien suunnittelu ja kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Suomen raideliikenteen yhteydet kehittyvät
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nykyisten teiden ja ratojen korjausvelan vähentäminen 2. Nykyisten ratojen kehittäminen 3. Ratojen avaaminen henkilöliikenteelle 	<p>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</p>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävä maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pisara+ -kokonaisuuden toteutus 2. Idän suunnan ratakäytävien suunnittelu ja kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Junaliikenteen lisääminen tulee mahdolliseksi 2. Itä-Suomen saavutettavuus junalla paranee
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nykyisten teiden ja ratojen korjausvelan vähentäminen 2. Nykyisten ratojen ja kulunvalvonnan kehittäminen 3. Ratojen avaaminen henkilöliikenteelle 4. Idän suunnan ratakäytävien kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toimenpiteet voidaan toteuttaa kohde kerrallaan 2. Toimenpiteet voidaan toteuttaa kohde kerrallaan 3. Ei edellytä yleensä suuria investointeja 4. Idän käytävät etenevät eri vaiheissa.
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osallistuminen CEF-rahoitushakuihin 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kansallisen rahoituksen tarve pienenee

Turku–Helsinki–Kotka–valtakunnan raja (E18, TEN-T ydinverkkokäytävä)

Tieyhteys: Valtatiet 1 ja 7, Kehä III, Turun kehätie

Ratayhteys: Turku–Helsinki–Lahti–Kouvola–raja (henkilöliikenne), Turku–Toijala–Riihimäki–Lahti–Kouvola–raja (tavaraliikenne)

Palvelutasopuutteet: Ratayhteyksien nopeus ja toimintavarmuus: Turku–Helsinki, Helsinki–raja. Riittävän ratakapasiteetin varmistaminen: Riihimäki–Lahti–Kouvola. Turun kehätien, Kehä III:n ja valtatie 7 pullonkaulat, sujuvuus ja turvallisuuspuutteet.

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Espoon kaupunkirata	rakenteilla	X		X		
Kehä III:n kehittäminen	toteutus	X	X			
Turun kehätie (kt 40), Raision keskustan kohta, Raisio-Naantali tieosuus	toteutus	X	X	X		
Turku-Kupittaa-kaksoisraide, uusi Turun sataman henkilöliikenteen raide	rakenteilla, suunn. ja toteutus	X		X		
Turku-Salo kaksoisraide	toteutus	X		X		
Espoo-Salo-rata	suunnittelu, toteutus	X		X		
Valtatie 7, Kehä III-Sakarimäen liittymä	suunnittelu	X	X	X		

Strateginen painopiste	Tunnistettut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Espoon kaupunkiradan toteutus 2. Espoo-Salo-oikoradan suunnittelu ja toteutus 3. Turku-Kupittaa kaksoisraiteen toteutus 4. Turku-Salo kaksoisraiteen suunnittelu ja toteutus 5. Rantaradan parantaminen 6. Valtatien 7 parantaminen välillä Kehä III– Sakarinmäen liittymä, suunnittelu ja toteutus 	<ol style="list-style-type: none"> 1,4. Lähiliikenteelle saadaan lisää ratakapasiteettia 2,3,4. Helsingin ja Turun välisen junayhteyden parantamista koskevat suunnitelmat ja vaiheittainen toteutus edistävät Helsingin ja Turun välistä junayhteyttä nopeuttavan hankkeen toteuttamista 5. Junaliikenne nopeutuu ja ratakapasiteetti kasvaa 6. Linja-autoliikenne Helsingistä idän suuntaan nopeutuu
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Espoo-Salo-oikoradan suunnittelu ja toteutus 2. Turku-Kupittaa kaksoisraiteen toteutus 3. Turku-Salo kaksoisraiteen suunnittelu ja toteutus 4. Turun kehätien Raision keskustan kohdan ja Raisio–Naantali tieosuuden parantaminen 5. Turun sataman uuden henkilöliikenteen raiteen suunnittelu ja toteutus 	<ol style="list-style-type: none"> 1,2,3 Helsingin ja Turun välisen junayhteyden parantamista koskevat suunnitelmat ja vaiheittainen toteutus edistävät Helsingin ja Turun välistä junayhteyttä nopeuttavan hankkeen toteuttamista 4. Satamakuljetusten ennakoitavuus ja sujuvuus paranee 5. Sataman saavutettavuus paranee
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Turun kehätien Raision keskustan kohdan ja Raisio–Naantali tieosuuden parantaminen 2. Kehä III:n kehittäminen 3. Rantaradan parantaminen 	<p><i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i></p>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävän maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Espoon kaupunkiradan toteutus 2. Espoo-Salo-oikoradan suunnittelu ja toteutus 3. Turku-Kupittaa kaksoisraiteen toteutus 4. Turku-Salo kaksoisraiteen suunnittelu ja toteutus 5. Kehä III:n kehittäminen 6. Turun kehätien Raision keskustan kohdan ja Raisio–Naantali tieosuuden parantaminen 7. Turun sataman uuden henkilöliikenteen raiteen suunnittelu ja toteutus 	<ol style="list-style-type: none"> 1,4 Mahdollistetaan nykyisen ja tulevan maankäytön parempi tukeutuminen lähijunaliikenteeseen 2,3,4 Helsingin ja Turun välisen junayhteyden parantamista koskevat suunnitelmat ja vaiheittainen toteutus edistävät Helsingin ja Turun välistä junayhteyttä nopeuttavan hankkeen toteuttamista 5. Helsinki-Vantaan lentoaseman ja Vuosaaren sataman saavutettavuus paranee. 6,7 Lentokentän ja satamien saavutettavuus, liikenteen sujuvuus ja turvallisuus paranevat.
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<ol style="list-style-type: none"> 1. Espoon kaupunkiradan toteutus 2. Espoo-Salo-oikoradan suunnittelu ja toteutus 3. Turku-Kupittaa kaksoisraiteen toteutus 4. Turku-Salo kaksoisraiteen suunnittelu ja toteutus 5. Rantaradan parantaminen 	<p><i>Kohdekohtaiset pienemmät hankkeet edistävät läntisen osuuden saavutettavuutta jo ennen suurten hankkeiden toteutumista.</i></p>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<ol style="list-style-type: none"> 1. EU-rahoituksen haku TEN-T-ydinverkkokäytävän hankkeisiin 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kansallisen rahoituksen tarve pienenee

Helsinki–Tampere (–Vaasa/Oulu) (Osa tulevaa TEN-T ydinverkkokäytävää)

Tieyhteys: Valtatie 3

Ratayhteys: Päärata

Palvelutasopuutteet: Pääradan kapasiteetti

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Pasila-Riihimäki, parantamisen 2. vaihe	rakenteilla	X	X	X	X	Ratamelun torjunta
Pasila-Riihimäki, parantamisen 3. vaihe	suunnittelu, toteutus	X	X	X	X	Ratamelun torjunta
Lentorata	suunnittelu	X		X		
Valtatie 3, Keimola-Luhtaanmäki	suunnittelu	X	X	X		
Valtatie 3 Kannelmäen ja Kaivoksen välillä ja Kuninkaantammen ETL	suunnittelu, toteutus	X	X	X		

Strateginen painopiste	Tunnistetut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
<p>1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä</p>	<ol style="list-style-type: none"> Pääradan parantaminen välillä Pasila–Riihimäki, 2. vaiheen toteutus ja 3. vaiheen suunnittelu Lentoradan suunnittelu Valtatien 3 parantaminen välillä Keimola – Luhtaanmäki sekä Kuninkaantammen ETL ja lisäkaistat, suunnittelu ja toteutus 	<ol style="list-style-type: none"> Pääradan kapasiteetti kasvaa kriittisessä kohdassa Lentorataa koskevat suunnitelmat edistävät lentoaseman joukkoliikenneyhteyksiä parantavat hankkeen toteutumista. Pääkaupunkiseudun kasvua voidaan ohjata kestäväällä tavalla
<p>2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä</p>	<ol style="list-style-type: none"> Lentoradan suunnittelu Valtatien 3 parantaminen välillä Keimola – Luhtaanmäki 	<ol style="list-style-type: none"> Lentorataa koskevat suunnitelmat edistävät lentoaseman joukkoliikenneyhteyksiä parantavat hankkeen toteutumista. Satamakuljetusten ennakoitavuus paranee
<p>3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee</p>	<ol style="list-style-type: none"> Pääradan parantaminen välillä Pasila–Riihimäki, 2. vaiheen toteutus ja 3. vaiheen suunnittelu Valtatien 3 parantaminen välillä Keimola – Luhtaanmäki sekä Kuninkaantammen ETL ja lisäkaistat, suunnittelu ja toteutus 	<p>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</p>
<p>4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestäväen maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan</p>	<ol style="list-style-type: none"> Lentoradan suunnittelu Valtatien 3 parantaminen välillä Keimola – Luhtaanmäki sekä Kuninkaantammen ETL ja lisäkaistat, suunnittelu ja toteutus 	<ol style="list-style-type: none"> Lentorataa koskevat suunnitelmat edistävät lentoaseman joukkoliikenneyhteyksiä parantavat hankkeen toteutumista. Satamakuljetusten ennakoitavuus paranee
<p>5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita</p>	<p><i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.</i></p>	<p><i>Liikenneturvallisuuden tai kuljetusten ennakoitavuuden kannalta kriittisiä kohtia saadaan korjattua</i></p>
<p>6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä</p>	<ol style="list-style-type: none"> EU-rahoituksen haku tulevan TEN-T-ydinverkkokäytävän hankkeisiin 	<ol style="list-style-type: none"> Kansallisen rahoituksen tarve pienenee

Helsinki–Lahti–Jyväskylä (Osa tulevaa TEN-T ydinverkkokäytävää)

Tieyhteys: Valtatie 4

Ratayhteys: Oikorata (Jyväskylään Tampereen kautta)

Palvelutasopuutteet: Pullonkaula valtatie 4 eteläpäässä, rinnakkaisen tieyhteyden puuttuminen Heinolan Lusista pohjoiseen

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Valtatie 4 Kehä I:ltä pohjoiseen (vaikuttaa myös valtateihin 5–7)	toteutus	X	X			
Valtatien 4 Lusi-Äänekoski parantaminen ja rinnakkaistieverkon täydentäminen	suunnittelu	X	X	X		

Strateginen painopiste	Tunnistetut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<i>Ei toimenpiteitä</i>	<i>Ei vaikutuksia</i>
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	1. Valtatien 4 parantamistoimet Kehä I:ltä pohjoiseen	1. Kuljetusten ennakoitavuus ja toimintaedellytykset paranevat, liikenneturvallisuus paranee ja liikenteen haitat vähenevät
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	1. Valtatien 4 parantamistoimet Kehä I:ltä pohjoiseen 2. Valtatien 4 Lusi-Äänekoski rinnakkaistieverkon täydentäminen (rinnakkaisyydessä voidaan hyödyntää olemassa olevaa tieverkkoa)	<i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestäväan maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	1. Valtatien 4 parantamistoimet Kehä I:ltä pohjoiseen 2. Valtatien 4 Lusi-Äänekoski rinnakkaistieverkon täydentäminen	1. Satamakuljetusten ennakoitavuus paranee 2. Liikenteen sujuvuus poikkeustilanteissa paranee
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	1. Valtatien 4 parantamistoimet Kehä I:ltä pohjoiseen 2. Valtatien 4 Lusi-Äänekoski rinnakkaistieverkon täydentäminen	<i>Hyötyjä aletaan saada nopeammin, kun väylää parannetaan kohde kerrallaan.</i>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<i>Valtatien 4 parantamistoimiin voidaan hakea rahoitusta, jos mahdollisuus saada rahoitusta tiehankkeisiin paranee.</i>	<i>Ei toistaiseksi vaikutusta</i>

Helsinki/Riihimäki–Lahti–Kouvola–valtakunnan raja

Tieyhteys: Valtatiet 6 ja 12, Kantatie 54

Ratayhteys: Päärata, Lahden oikorata, Riihimäki–Lahti–Kouvola–raja

Palvelutasopuutteet: Sujuvuus ja turvallisuus, matka-ajan ennakoitavuus, Vt 6 yhteyspuutteet mm. RR-terminaalialueelle

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko-verkko	Logistiikka	Joukko-liikenne	Muu	
Valtatie 6, Kouvolan kohta ja yhteys RRT-terminaalialueelle	suunnittelu	X	X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen, kokonaisturvallisuus
Valtatie 12, Lahti–Kouvola	toteutus	X	X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen
Kantatie 54, Tammela-Hollola	suunnittelu ja toteutus		X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen
Kerava-Lahti-Kouvola lisäraiteet	tarveselvitys, esisuunnittelu	X	X	X		

Strateginen painopiste	Tunnistettut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatien 12 parantaminen välillä Lahti–Kouvola 2. Valtatien 6 parantaminen Kouvolan kohdalla, suunnittelu 	<i>Liikenneturvallisuus paranee ja liikenteen aiheuttamat haitat vähenevät. Liikenteen sujuvuus ja matka-ajan ennakoitavuus paranee.</i>
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatien 12 parantaminen välillä Lahti–Kouvola 2. Valtatien 6 parantaminen Kouvolan kohdalla, suunnittelu 	<i>Valtakunnalliset ja kansainväliset pitkämatkaiset kuljetukset sekä yhteydet logistisiin solmupisteisiin turvataan ja parannetaan</i>
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatien 12 parantaminen välillä Lahti–Kouvola 2. Valtatien 6 parantaminen Kouvolan kohdalla, suunnittelu 	<i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestäväan maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<i>Ei tarvetta uusille radoille tai teille</i>	<i>Ei vaikutuksia</i>
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.</i>	<i>Liikenneturvallisuuden tai kuljetusten ennakoitavuuden kannalta kriittisiä kohtia saadaan korjattua</i>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<i>Ei hankkeita, joihin olisi mahdollista saada rahoitusta</i>	<i>Ei vaikutusta</i>

Helsinki–Pori

Tieyhteys: Valtatie 2

Ratayhteys: Päärata, Tampere–Pori

Palvelutasopuutteet: Liikenteen turvallisuus ja sujuvuus

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Valtatie 2 kehittäminen Nummela – Karkkila	suunnittelu, toteutus		X	X	X	Liikenneturvallisuuden parantaminen

Strateginen painopiste	Tunnistettut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	1. Valtatie 2 kehittäminen Nummela–Karkkila	1. Suunnitelmat edistävät liikennöitävyyttä ja liikenneturvallisuutta parantavien hankkeiden toteutumista.
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. seudullisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa</i>	<i>Toimenpiteillä ei ole olennaista vaikutusta kansainvälisiin yhteyksiin</i>
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	1. Valtatie 2 kehittäminen Nummela–Karkkila	1. Suunnitelmat edistävät liikennöitävyyttä parantavan hankkeen toteutumista.
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävän maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	1. Valtatie 2 kehittäminen Nummela–Karkkila	1. Suunnitelmat edistävät kuljetusten ennakoitavuutta ja liikennöitävyyttä parantavan hankkeen toteutumista.
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.</i>	<i>Liikenneturvallisuuden tai kuljetusten ennakoitavuuden kannalta kriittisiä kohtia saadaan korjattua</i>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<i>Ei hankkeita, joihin olisi mahdollista saada rahoitusta</i>	<i>Ei vaikutusta</i>

Hanko–Hyvinkää(–Mäntsälä–Porvoo)

Tieyhteys: Valtatie 25, kantatie 55

Ratayhteys: Hanko–Hyvinkää-rata

Palvelutasopuutteet: Radalta puuttuu sähköistys, turvallisuuspuutteita sekä radalla että valtatiellä

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko-verkko	Logistiikka	Joukko-liikenne	Muu	
Hanko-Hyvinkää-radon sähköistys	rakenteilla		X			
Hanko-Hyvinkää-radon tasoristeysten poisto	suunnittelu, toteutus		X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen
Valtatien 25 ja kantatien 55 parantaminen	suunnittelu, toteutus	X	X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen

Strateginen painopiste	Tunnistetut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hanko–Hyvinkää-radan sähköistys 2. Hanko–Hyvinkää-radan tasoristeysten poisto 3. Valtatien 25 ja kantatien 55 parantaminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dieselkäyttöiset veturit ja kiskobussit voidaan korvata sähkökäyttöisillä. 2. Liikenneturvallisuus paranee 3. Liikenneturvallisuus paranee
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hanko–Hyvinkää-radan sähköistys 2. Valtatien 25 ja kantatien 55 parantaminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hangon sataman ratayhteydet paranevat 2. Kuljetusten ennakoitavuus paranee
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hanko–Hyvinkää-radan sähköistys 2. Hanko–Hyvinkää-radan tasoristeysten poisto 3. Valtatien 25 ja kantatien 55 parantaminen 	<i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestäväan maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hanko–Hyvinkää-radan sähköistys 2. Valtatien 25 ja kantatien 55 parantaminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Henkilöliikenteen kehittäminen tulee mahdolliseksi 2. Satamakuljetusten ennakoitavuus paranee
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hanko–Hyvinkää-radan tasoristeysten poisto 2. Valtatien 25 ja kantatien 55 parantaminen 	<i>Hyötyjä aletaan saada nopeammin, kun rataa ja tietä parannetaan kohde kerrallaan.</i>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<i>Ei hankkeita, joihin olisi mahdollista saada rahoitusta</i>	<i>Ei vaikutusta</i>

Turku–Uusikaupunki, Turku–Pori

Tieyhteys: Valtatie 8

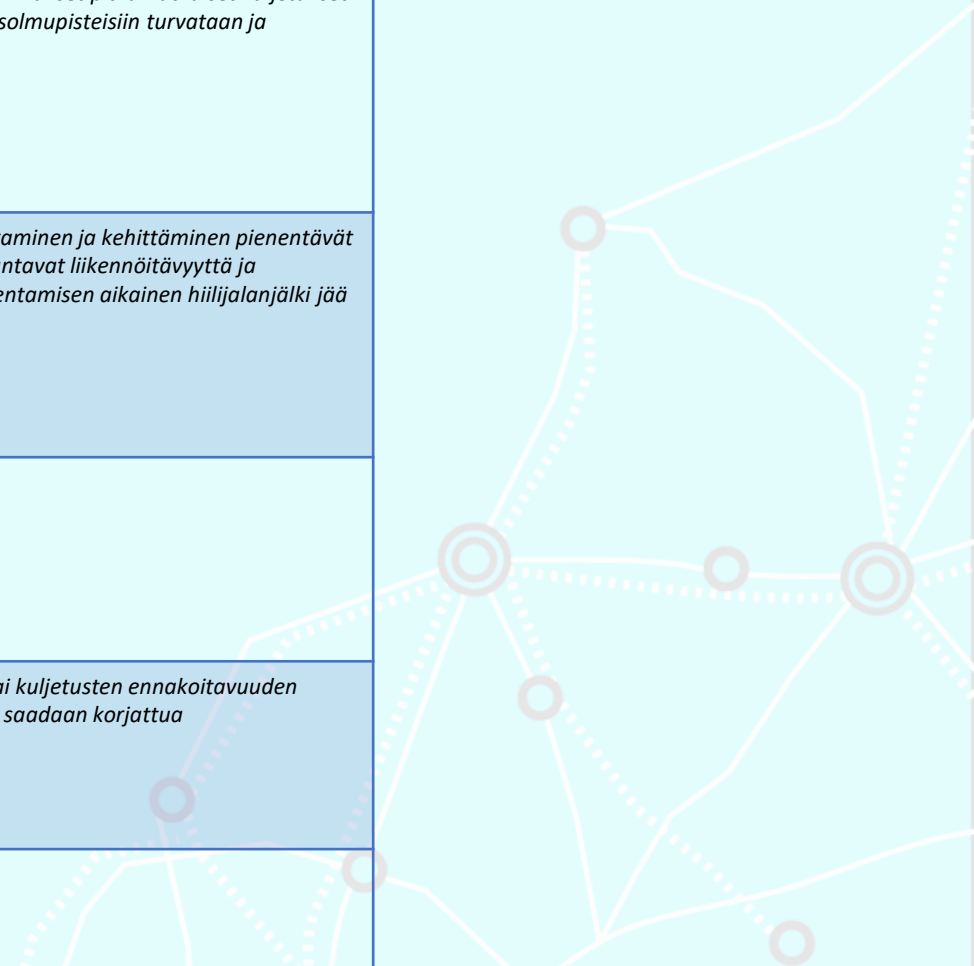
Ratayhteys: Turku-Uusikaupunki, Turku-Pori (Tampereen kautta)

Palvelutasopuutteet: Sujuvuus ja turvallisuuspuutteet (tasoristeykset ja epäyhtenäinen nopeustaso). Alueellisen henkilöjunaliikenteen edellyttämät asemapaikat/seisakkeet puuttuvat.

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Valtatie 8, Laitilan eritasoliittymä	toteutus	X	X	X		
Valtatie 8, Laitila-Untamala ohituskaistat	suunnittelu, toteutus	X	X	X		
Valtatie 8, Nousiainen-Mynämäki 4-kaistaistus, eritasoliittymät	suunnittelu, toteutus	X	X	X		
Turku-Uusikaupunki radan ja asemapaikkojen parantaminen, ja radan avaaminen henkilöjunaliikenteelle	suunnittelu, toteutus	X	X	X		

Strateginen painopiste	Tunnistettut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestävästä liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatie 8, Laitilan eritasoliittymä 2. Valtatie 8, Laitila-Untamala ohituskaistat 3. Valtatie 8, Nousiainen-Mynämäki 4-kaistaistus, eritasoliittymät 4. Turku-Uusikaupunki radan ja asemapaikkojen parantaminen, ja radan avaaminen henkilöjunaliikenteelle 	<i>Liikenneturvallisuus paranee ja liikenteen aiheuttamat haitat vähenevät. Liikenteen sujuvuus, matka-ajan ennakoitavuus ja joukkoliikenneyhteydet paranevat. Asemapaikkojen lisääminen ja parantaminen parantaa raideliikenteen saavutettavuutta, lisää kestävien kulkutapojen osuutta sekä lisää asemataajamien elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta.</i>
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatie 8, Laitilan eritasoliittymä 2. Valtatie 8, Laitila-Untamala ohituskaistat 3. Valtatie 8, Nousiainen-Mynämäki 4-kaistaistus, eritasoliittymät 4. Turku-Uusikaupunki radan ja asemapaikkojen parantaminen, ja radan avaaminen henkilöjunaliikenteelle 	<i>Valtakunnalliset ja kansainväliset pitkämatkaiset kuljetukset sekä yhteydet logistiisiin solmupisteisiin turvataan ja parannetaan.</i>
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatie 8, Laitilan eritasoliittymä 2. Valtatie 8, Laitila-Untamala ohituskaistat 3. Valtatie 8, Nousiainen-Mynämäki 4-kaistaistus, eritasoliittymät 4. Turku-Uusikaupunki radan ja asemapaikkojen parantaminen, ja radan avaaminen henkilöjunaliikenteelle 	<i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävästä maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<i>Ei tarvetta uusille radoille tai teille</i>	
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.</i>	<i>Liikenneturvallisuuden tai kuljetusten ennakoitavuuden kannalta kriittisiä kohtia saadaan korjattua</i>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<i>Ei hankkeita, joihin olisi mahdollista saada rahoitusta</i>	<i>Ei vaikutusta</i>

Turku–Tampere

Tieyhteys: Valtatie 9

Ratayhteys: Turku–Toijala, päärata Toijala–Tampere

Palvelutasopuutteet: Vakavien liikenneonnettomuuksien suuri määrä, tiheä liittymäväli, ohitusmahdollisuuksien puute, epäyhtenäinen nopeustaso. Taajamajunaliikenteen edellyttämät asemapaikat/seisakkeet puuttuvat.

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Valtatie 9, Lieto-Aura nelikaistaistus	toteutus	X	X	X		
Valtatie 9, Aura-Loimaa ohituskaistat	Suunnittelu, toteutus	X	X	X		
Valtatie 9, Auran eritasoliittymä	Suunnittelu, toteutus	X	X	X		
Turku-Toijala radan parantaminen, asemapaikkojen ja vuorotarjonnan kehittäminen	Suunnittelu, toteutus	X	X	X		

Strateginen painopiste	Tunnistetut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatie 9, Lieto-Aura nelikaistaistus 2. Valtatie 9, Aura-Loimaa ohituskaistat 3. Valtatie 9, Auran eritasoliittymä 4. Turku-Toijala radan parantaminen, asemapaikkojen ja vuorotarjonnan kehittäminen 	<i>Liikenneturvallisuus paranee ja liikenteen aiheuttamat haitat vähenevät. Liikenteen sujuvuus, matka-ajan ennakoitavuus ja joukkoliikenneyhteydet paranevat. Asemapaikkojen lisääminen ja parantaminen parantaa raideliikenteen saavutettavuutta, lisää kestävien kulkutapojen osuutta sekä lisää asemataajamien elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta.</i>
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatie 9, Lieto-Aura nelikaistaistus 2. Valtatie 9, Aura-Loimaa ohituskaistat 3. Valtatie 9, Auran eritasoliittymä 4. Turku-Toijala radan parantaminen, asemapaikkojen ja vuorotarjonnan kehittäminen 	<i>Valtakunnalliset ja kansainväliset pitkämatkaiset kuljetukset sekä yhteydet Turun seudun satamiin ja muihin logistisiin solmupisteisiin turvataan ja parannetaan.</i>
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatie 9, Lieto-Aura nelikaistaistus 2. Valtatie 9, Aura-Loimaa ohituskaistat 3. Valtatie 9, Auran eritasoliittymä 4. Turku-Toijala radan parantaminen, asemapaikkojen ja vuorotarjonnan kehittäminen 	<i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestäväan maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<i>Ei tarvetta uusille radoille tai teille</i>	
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.</i>	<i>Liikenneturvallisuuden tai kuljetusten ennakoitavuuden kannalta kriittisiä kohtia saadaan korjattua</i>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<i>Ei hankkeita, joihin olisi mahdollista saada rahoitusta</i>	<i>Ei vaikutusta</i>

Kouvola–Kotka/Hamina

Tieyhteys: Valtatie 15 ja Mt 355

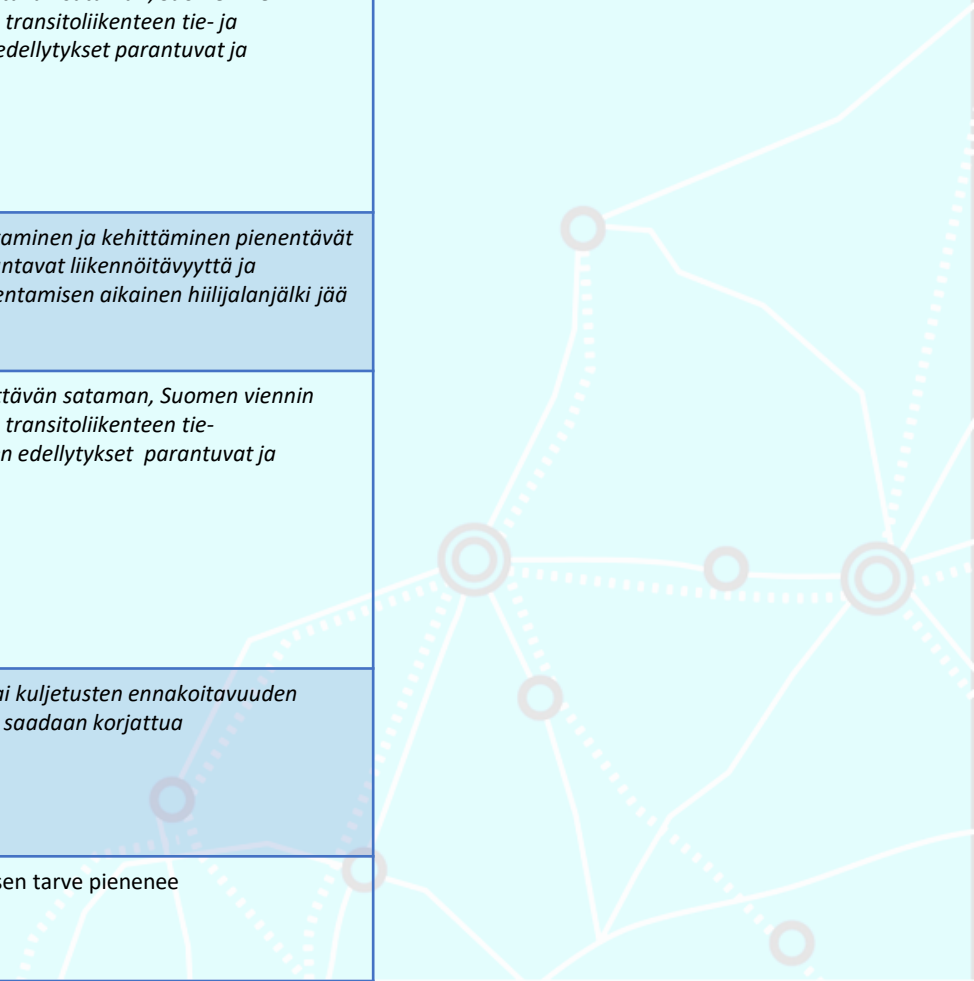
Ratayhteys: Kouvola-Kotka/Hamina

Palvelutasopuutteet: Tie-/ratayhteyden sujuvuus ja turvallisuus (henkilöliikenne/raskas liikenne/SOTE-kuljetukset) jalankulku- ja pyöräilyväylä tai leveä piennar puuttuu Kouvola-Kotka väliltä.

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Kouvola–Kotka/Hamina-ratahanke, Kotolahti–Mussalo läpiajoraide, kaksoisraide Juurikorpi–Mussalo	suunnittelu, toteutus	X	X	X	X	Toiminnallisuuden ja turvallisuuden parantaminen
Valtatien 15 parantaminen välillä Kotka (Rantahaka) – Kouvola (Tykkimäki)	toteutus	X	X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen
Valtatie 15 Kotkan sisääntulotie	toteutus	X	X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen
Maantien 355 (Merituulentie) parantaminen	suunnittelu	X	X		X	Liikenneturvallisuuden parantaminen (Pääyhteys Kotkan satamaan)

Strateginen painopiste	Tunnistetut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kouvola–Kotka/Hamina-ratahanke, Kotolahti–Mussalo läpiajoraide, kaksoisraide Juurikorpi–Mussalo 2. Valtatien 15 parantaminen välillä Kotka (Rantahaka) – Kouvola (Tykkimäki) 3. Valtatie 15 Kotkan sisääntulotie 4. Maantien 355 (Merituulentie) parantaminen 	<p><i>Valtakunnallisesti merkittävän sataman, Suomen viennin (mm. metsäteollisuus) ja transitoliikenteen tie- ja raideverkon kuljetukset parantuvat ja turvataan. SOTE-kuljetusten sujuvuus ja turvallisuus parantuvat Kymenlaakson keskussairaalan Kotkaan. Liikenneturvallisuus paranee ja liikenteen aiheuttamat haitat vähenevät.</i></p>
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kouvola–Kotka/Hamina-ratahanke, Kotolahti–Mussalo läpiajoraide, kaksoisraide Juurikorpi–Mussalo 2. Valtatien 15 parantaminen välillä Kotka (Rantahaka) – Kouvola (Tykkimäki) 3. Valtatie 15 Kotkan sisääntulotie 4. Maantien 355 (Merituulentie) parantaminen 	<p><i>Valtakunnallisesti merkittävän sataman, Suomen viennin (mm. metsäteollisuus) ja transitoliikenteen tie- ja raideverkon kuljetusten edellytykset parantuvat ja turvataan.</i></p>
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kouvola–Kotka/Hamina-ratahanke, Kotolahti–Mussalo läpiajoraide, kaksoisraide Juurikorpi–Mussalo 	<p><i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i></p>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävä maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valtatien 15 parantaminen välillä Kotka (Rantahaka) – Kouvola (Tykkimäki) 2. Valtatie 15 Kotkan sisääntulotie 3. Maantien 355 (Merituulentie) parantaminen 	<p><i>Valtakunnallisesti merkittävän sataman, Suomen viennin (mm. metsäteollisuus) ja transitoliikenteen tie- ja raideverkon kuljetusten edellytykset parantuvat ja turvataan.</i></p>
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<p><i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.</i></p>	<p><i>Liikenneturvallisuuden tai kuljetusten ennakoitavuuden kannalta kriittisiä kohtia saadaan korjattua</i></p>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<ol style="list-style-type: none"> 1. EU-rahoituksen haku tulevan TEN-T-ydinverkkokäytävän hankkeisiin 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kansallisen rahoituksen tarve pienenee

Käytävien ulkopuoliset valtakunnallisesti merkittävät tiet ja radat

Toimenpiteet:

Toimenpide	Vaihe	Runko- verkko	Logistiikka	Joukko- liikenne	Muu	
Mt 180 Paraistenväylä, Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen siltojen uusiminen, Mt 180 Kurkela-Kuusisto	toteutus		X	X		Mm. toimivuuden ja liikenneturvallisuuden parantaminen
Valtateiden 3 ja 4 väliset logistiikan poikittaisyhteydet	suunnittelu, toteutus		X		X	Mm. liikenneturvallisuuden parantaminen
Nykyisten teiden ja ratojen korjausvelan vähentäminen	toteutus		X	X	X	Mm. liikenneturvallisuuden parantaminen

Strateginen painopiste	Tunnistetut toimenpiteet	Toimenpiteiden vaikutukset
1. Hillitään ilmastonmuutosta edistämällä käyttäjälähtöisiä matka- ja kuljetusketjuja, kestäväää liikennettä ja maankäyttöä sekä tukemalla tietoliikenneyhteyksien kehittämistä	1. Valtateiden 3 ja 4 välisen logistiikan poikittaisyhteyden suunnittelu ja toteutus	1. Kuljetusreitit lyhenevät. Kuljetussuoritteiden vähenemisellä on myönteisiä ilmastovaikutuksia.
2. Kehitetään kansainvälisiä liikenneyhteyksiä, Helsinki-Vantaan lentoaseman, vähintään maakunnallisesti merkittävien satamien ja valtakunnallisesti merkittävien logistiikan solmukohtien toimintaedellytyksiä	1. Paraistenväylän toteutus 2. Valtateiden 3 ja 4 välisen logistiikan poikittaisyhteyden suunnittelu ja toteutus	1. Kuljetusten toimintavarmuus ja ennakoitavuus paranevat ja liikenneturvallisuus paranee 2. Kuljetusten ennakoitavuus paranee, mm. Kehä III:n kuormitus kevenee
3. Tie- ja rataverkkoa ylläpidetään ja kehitetään niin, että olemassa oleva infra hyödynnetään täysimääräisesti ja korjausvelka vähenee	1. Valtateiden 3 ja 4 välisen logistiikan poikittaisyhteyden suunnittelu ja toteutus	<i>Nykyisten väylien parantaminen ja kehittäminen pienentävät korjausvelkaa, sekä parantavat liikennöitävyyttä ja turvallisuutta. Myös rakentamisen aikainen hiilijalanjälki jää pienemmäksi.</i>
4. Uutta rataverkkoa rakennetaan kestävä maankäytön lisäämisen ja saavutettavuuden tarpeet edellä. Tieverkkoa kehitetään niin, että joukkoliikennepalvelut ja kotimaan kuljetukset sekä satama- ja lentokenttäyhteydet turvataan	1. Paraistenväylän toteutus 2. Valtateiden 3 ja 4 välisen logistiikan poikittaisyhteyden suunnittelu ja toteutus	1. Kuljetusten toimintavarmuus ja ennakoitavuus paranee ja liikenneturvallisuus paranee 2. Kuljetusten ennakoitavuus paranee, mm. Kehä III:n kuormitus kevenee
5. Edistetään sekä nopeasti toteutettavia pieniä parannustoimenpiteitä että pitkällä aikavälillä toteutettavia väylähankkeita	<i>Pienempiä toimenpiteitä edistetään mm. alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.</i>	<i>Liikenneturvallisuuden tai kuljetusten ennakoitavuuden kannalta kriittisiä kohtia saadaan korjattua</i>
6. Hyödynnetään EU-rahoitus TEN-T-ydinverkkokäytävien ja -solmujen kehittämisessä	<i>Ei hankkeita, joihin olisi mahdollista saada rahoitusta</i>	<i>Ei vaikutusta</i>

Tunnistettut toimenpiteet ja strategiset painopisteet: yhteenveto

- © Tunnistettut toimenpiteet ovat pääsääntöisesti painopisteiden mukaisia ja edistävät painopisteiden toteutumista.
- © Toimenpiteiden vaikutukset voivat olla osittain ristiriitaisia keskenään. Esimerkiksi liikenneyhteyksiä parantavat toimenpiteet voivat lisätä liikennettä, millä voi puolestaan olla kielteisiä ilmastovaikutuksia.
- © Tie- ja rataverkon kehittämistä, parantamista ja rakentamista koskevilla toimenpiteillä on myönteisiä vaikutuksia mm. liikennöitävyyteen ja turvallisuuteen, kansalliseen ja kansainväliseen saavutettavuuteen sekä kuljetusten osalta myös ennustettavuuteen ja sujuvuuteen.
- © Myönteisiä ilmastovaikutuksia on mm. olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämistä ja kehittämistä sekä joukko- ja raideliikenteen toimintaedellytysten parantamista koskevilla toimenpiteillä.
- © Painopistettä 5 toteuttavat erityisesti maakunnallisissa ja seudullisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa määriteltävät pienemmät parantamistoimenpiteet, joita ei esitetä strategiassa tarkemmin.
- © Painopiste 6 koskee EU-rahoitusta, johon strategia ei suoraan vaikuta. Painopiste voi toteutua, mikäli rahoitusta kyseiselle käytävällä on mahdollista hakea tai rahoitus on myönnetty.

Liite 2: Etelä-Suomen kärkihankkeet

Investoinnit sinne, mistä saadaan suurin hyöty

Etelä-Suomen neuvottelukunta kokosi vuonna 2022 yhdelle kartalle viiden Etelä-Suomen maakunnan kärkihankkeet osittain vuonna 2020 laaditun liikennestrategian pohjalta.

Vaikka kartta ei ole osa varsinaista liikennestrategiaa, ja siinä ovat mukana myös Etelä-Karjalan kärkihankkeet, se toimii myös strategian tiivistyksenä.

Etelä-Suomen kärkihankkeet sijoittuvat runkoväylille

Lisäksi:

- Alueellisen junaliikenteen edellyttämiä lakimuutoksia edistettävä
- Nykyisen infran hyödyntämistä ja kehittämistä edistettävä
- Korjausvelkaa vähennettävä
- Idän suunnan ratayhteyksiä nopeutettava
- **Suunnitelman rahoitus varmistettava**

